

Overzicht juridische interventies

Versie 1.0
Januari 2024

Toekomstscenario
kind- en gezinsbescherming

Overzicht en routekaart juridische interventies t.b.v. systeemgericht werken

Opgesteld door: mr. Esther Lam t.b.v. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
Met dank aan juristen van betrokken organisaties voor het meelesen.

Het Toekomstscenario gaat uit van systeemgericht werken. Systeemgericht in die zin dat de verschillende personen binnen een gezin of huishouden worden gezien als een samenhangend geheel, vanuit het idee dat bepaald gedrag of bepaalde problemen ontstaan binnen een bepaalde context met onderlinge afhankelijkheden. Dat betekent voor ieder gezin/huishouden een andere, unieke combinatie van hulp, ondersteuning en bescherming. Om tot een systeemgerichte aanpak te kunnen komen, is meer samenwerking van verschillende expertises/organisaties en over domeinen heen noodzakelijk. Zo komt bijvoorbeeld een ernstige ontwikkelingsbedreiging van een kind vaak voort uit problemen van/tussen de ouders. Dat betekent dat de ouder dus ondersteuning nodig kunnen hebben vanuit bijvoorbeeld de Wmo of de schuldhulpverlening. Bij grote zorgen, waarbij het gezin/huishouden het oneens is met de hulpverlener over wat er moet gebeuren en/of over de ernst van de zorgen, kan de aanvraag van een gedwongen maatregel worden overwogen. Insteek hierbij is om veiligheid binnen het gezin/huishouden te bewerkstelligen en/of de ontwikkelingsbedreiging van aanwezige kinderen op te heffen. Hiervoor zijn bestuurs-, straf- of civielrechtelijke interventies in te zetten, elk met een eigen doel(groep), wettelijk kader en met verschillende rechters die beslissen over de inzet van een gedwongen interventie. Hieronder is op een rijtje gezet welke civiel- bestuursrechtelijke en strafrechtelijke interventies er zijn, wat het wettelijk kader is, hoe de procedure verloopt en hoe de rechtspositie is geregeld.

Onderstaand overzicht is bedoeld als ondersteuning voor professionals die bezig zijn met een systeemgerichte aanpak. Het biedt een overzicht van welke juridische interventies er zijn en wat hiervan de juridische route is. Om op die manier in de samenwerking met anderen tot een voor het gezin/huishouden passende inzet van interventies te komen.

Om (wettelijke) belemmeringen om tot een systeemgerichte aanpak te kunnen komen (zoveel mogelijk) weg te nemen is het ook van belang om zicht te krijgen op vragen als: volstaat het huidige palet aan juridische interventies om tot een systeemgerichte aanpak te komen? Welke knelpunten worden hierbij ervaren? En/of zijn er andere, nieuwe vormen van juridische interventies nodig? Inzichten hierin worden meegenomen in verdere ontwikkelingen binnen het programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Als bijlage is bijgevoegd een interventiepalet zoals dat eerder binnen het Programma Geweld hoort nergens thuis is ontwikkeld en waar ook andere -niet juridische interventies- in zijn benoemd.

DISCLAIMER: Getracht is om een zo uitgebreid mogelijk van bestaande interventies te geven. Niet valt uit te sluiten dat er hiernaast nog andere interventies zijn.

Interventies Wmo/Jeugdwet

Interventies Wmo/Jeugdwet	Wettelijk kader	Wie verzoekt/ maakt aanhangig	Ondersteuning betrokkene	Wie beslist	Wie voert het uit	Specifieke rechtsbescherming
<p>WMO: Inzet Veilig Thuis. VT kent 8 diensten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meldingen; 2. Advies en ondersteuning; 3. Veiligheidsbeoordeling; 4. Overdracht na Veiligheidsbeoordeling; 5. Voorwaarden en vervolg; 6. Onderzoek; 7. Overdracht; 8. Monitoren. <p>VT heeft bevoegdheid tot verrijken informatie zonder toestemming (na melding) + in gang zetten Tijdelijk Huisverbod + beschermingsmaatregelen minderjarigen en volwassenen.</p>	<p>H.4 + 5 Wmo 2015</p> <p>Grond: er moet sprake zijn van (een vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling</p>	<p>Burgers (kan via een anonieme melding) + professionals. Zij doorlopen hierbij de stappen van de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.</p>		<p>VT beslist over wat er nodig is.</p>	<p>VT</p>	<p>Recht op vertrouwenspersoon/ cliëntondersteuning.</p> <p>“AVG”-rechten (recht op verzoeken om inzage, correctie, vernietiging, beperking gegevensverwerking, recht van bezwaar)</p>
<p>Jeugdwet: Verplichting beroepskracht verstrekken informatie aan GI bij uitvoering OTS voor zover info noodzakelijk is voor goede uitvoering OTS</p>	<p>Art. 7.4.11 Jeugdwet</p>				<p>GI als sprake is van een OTS</p>	

Vervolg op pagina 4 >

<p>Jeugdwet: Gesloten plaatsing minderjarige + mogelijkheid inzet (verdere) vrijheidsbeperkende maatregelen).</p> <p><i>Voor kinderen/jongeren tot 18 jaar met mogelijkheid van een verlenging van een half jaar na leeftijd van 18 jaar (mits akkoord jongere en deze al in een instelling verblijft)</i></p>	<p>H.6 Jeugdwet</p> <p>Grond: wanneer een jongere zich onttrekt aan de jeugdhulp die het nodig heeft. Bijvoorbeeld als jongeren een gevaar zijn voor zichzelf of hun omgeving en anders niet de juiste hulp krijgen.</p>	<p>College b&w (vrijwillig kader, kan deze bevoegdheid mandateren), RvdK of Gl.</p>	<p>Jeugdige krijgt ambts-halve advocaat (taak rechtbank) + bij plaatsing in een gesloten instelling een vertrouwenspersoon (taak jeugdhulpaanbieder) toegewezen</p>	<p>Kinderrechter Hoger beroep: hof civiel/familie</p>	<p>Jeugdhulpaanbieder samen met College of Gl</p>	<p>Een gekwalificeerde gedragswetenschapper moet instemmen met het verzoek aan de rechtbank voor een gesloten plaatsing.</p> <p>Procederen kan zonder advocaat</p> <p>Ook binnen een gesloten plaatsing zijn er diverse maatregelen die de rechtspositie waarborgen.</p>
---	--	---	---	---	---	--

Civielrechtelijke interventies

Hieronder volgt een opsomming van wettelijke 'civielrechtelijke' interventies:

**** Binnen een OTS kunnen worden ingezet: uithuisplaatsing, schriftelijke aanwijzing aan ouder met gezag en minderjarige (met mogelijkheid bekrachtiging kinderrechter met toepassing van een dwangsom/lijfsdwang), wijziging/vaststelling verdeling zorgtaken en omgangsregeling, verzoek doen om vervangende toestemming medische behandeling kind, stukje gezag bij een uithuisplaatsing voor inschrijving school, aanvraag verblijfsvergunning en voor medische behandeling, verzoek paspoort/ID. Tevens kan de GI bepalen welke jeugdhulp nodig is (dat kan de GI ook doen bij uitvoering van een jeugdreclasseringsmaatregel). Specifieke rechtsbescherming: geschillenregeling, verzoek vervallen verklaren schriftelijke aanwijzing, verzoek vervanging GI.**

Civielrechtelijke interventies	Wettelijk kader + grond inzetten interventie	Wie verzoekt/maakt aanhangig	Ondersteuning betrokkene	Wie beslist	Wie voert het uit	Specifieke rechtsbescherming
<p>Kinderbeschermingsmaatregel (voorlopige) ondertoezichtstelling (OTS), (voorlopige/tijdelijke) voogdij), schorsing en beëindigen gezag.</p> <p>Zie voor mogelijkheden binnen een OTS hierboven bij **.</p> <p>Voor kinderen/jongeren tot 18 jaar en het nog ongeboren kind.</p>	<p>Boek 1 BW Jeugdwet</p> <p>Grond OTS: er is sprake van een ernstige ontwikkelingsbedreiging bij het kind en inzet hulp in het vrijwillig leidt niet tot het afnemen van deze bedreiging.</p> <p>Bij het ontbreken van ouderlijk gezag of als deze niet wordt uitgeoefend kan een voorlopige/tijdelijk voogdijmaatregel worden ingezet.</p>	<p>RvdK en OM (komt zelden voor).</p> <p>Verlenging ondertoezichtstelling/ (verlenging) uithuisplaatsing: De GI.</p> <p>Als RvdK geen OTS nodig vindt, maar de burgemeester wel, dan kan de burgemeester aan de RvdK vragen om de kinderrechtter te vragen een oordeel te geven. Ook kan in dat geval de ouder/verzorger een verzoek doen.</p> <p>Als de RvdK geen grond ziet voor een gezagsbeëindigende maatregel, kan de GI aan de RvdK verzoeken het aan de kinderrechtter voor te leggen.</p>	<p>Ouders met gezag hebben recht op ondersteuning advocaat bij een uithuisplaatsing. Bij verzoek tot beëindiging van het gezag krijgt de ouder wie het verzoek betreft een advocaat.</p> <p>Jeugdigen krijgen een advocaat in het geval van een verzoek tot een gesloten uithuisplaatsing.</p> <p>Ouders en kind hebben recht op ondersteuning vertrouwenspersoon</p> <p>Procedures kunnen zonder advocaat worden uitgevoerd m.u.v. de geschillenregeling ots</p>	<p>Kinderrechtter Procedures kunnen zonder advocaat worden gevoerd.</p> <p>Starten ouders een kort geding: dan is een advocaat nodig. De GI heeft als verwerende partij geen advocaat nodig.</p>	<p>GI</p> <p>Toetsende taak RvdK (+ mogelijkheid verzoeken maatregel) bij beslissing GI niet verlengen ots + machtiging uithuisplaatsing, tussentijds terugplaatsen bij een uithuisplaatsing van 2 jaar.</p>	<p>Specifieke rechtsbescherming geregeld in otsbepalingen.</p> <p>Beroep bij het Gerechtshof civiele kamer.</p> <p>Procederen 1e aanleg kan zonder advocaat m.u.v. de geschillenregeling ots.</p> <p>Hoger beroep kort geding: beide partijen hebben een advocaat nodig.</p> <p>AVG"-rechten (recht op verzoeken om inzage, correctie, vernietiging, beperking gegevensverwerking, recht van bezwaar.)</p>

Vervolg op pagina 6 >

Inzet bijzondere curator)	Boek 1 BW Grond: bij afstammingszaken of belangenconflict tussen het kind en zijn ouders of voogd	Belanghebbenden ((stief)ouders, pleegouders, voogd) en minderjarige zelf. Kan ook op initiatief van de rechter.		Kinder-/familierechter		
Bewindvoering <i>Voor volwassenen</i>	Boek 1 BW Grond: Als iemand niet meer goed voor een deel of het geheel van zijn geldzaken kan zorgen,	Betrokkene zelf, familie, ouder met gezag/voogd, OM, instelling waar betrokkene zit, GI (bij naderen leeftijd 18 jaar)		Kantonrechter civiel	Bewindvoerder	Gerechtshof civiel
Mentorschap <i>Voor volwassenen</i>	Boek 1 BW Grond: Bij mentorschap regelt een mentor de verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding van iemand die dat zelf niet kan.	Idem		Kantonrechter civiel	Mentor	Gerechtshof civiel
Ondercuratelestelling <i>Voor volwassenen</i>	Boek 1 BW Grond: Bij curatele regelt een curator alle persoonlijke zaken en geldzaken van iemand die dat zelf niet kan.	Idem		Kantonrechter civiel	Curator	Gerechtshof civiel Let op: een ouder met gezag die onder curatele wordt gesteld is vanaf dat moment niet meer bevoegd om het gezag uit te oefenen.

Vervolg op pagina 7 >

<p>Wvggz zorgmachtiging</p> <p><i>Voor volwassenen en minderjarigen</i></p>	<p>Wvggz</p> <p>Grond: Verplichte zorg vanwege gevaar voor zichzelf of zijn omgeving als gevolg van zijn psychische stoornis</p>	<p>Iedereen kan melding doen bij college b&w als men denkt dat er noodzaak is tot inzet ggz het college b&W doet onderzoek naar die noodzaak en kan de OvJ verzoeken een Zorgmachtiging (ZM) voor te bereiden verzoek bij Officier van Justitie (OvJ). OvJ beslist of hij een ZM verzoek voorbereidt.</p> <p>de geneesheerdirecteur, een persoon die op beroepsmatige basis zorg verleent aan betrokkene, een zorgaanbieder als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel o, van de Wet forensische zorg of politie, kunnen bij de OvJ aanvragen een verzoekschrift voor een zorgmachtiging voor te bereiden.</p>	<p>Degene op wie de zorgmachtiging betrekking heeft, heeft recht op bijstand van een (patiënt) vertrouwenspersoon + toewijzing advocaat</p> <p>En de familie ter ondersteuning een familievertrouwenspersoon (de zorgaanbieder draagt ervoor zorg dat de voor de continuïteit van zorg relevante familie of naasten een beroep kunnen doen op een familievertrouwenspersoon)</p>	<p>Rechter civiel</p>	<p>GGZ</p>	<p>Geen hoger beroep mogelijk. Wel cassatie bij de Hoge Raad.</p>
<p>Wvggz crisismaatregel</p> <p><i>Volwassenen en minderjarigen</i></p>	<p>Wet verplichte GGZ (Wvggz)</p> <p>Grond: psychische aandoening. + Verplichte zorg is nodig als er door de psychische aandoening gevaar (ernstig nadeel) is of dreigt voor de persoon zelf of anderen.</p>			<p>Burgemeester</p>	<p>GGZ</p>	<p>Rechter civiel/familie</p> <p>Geen hoger beroep mogelijk</p>

Vervolg op pagina 8 >

<p>Gedwongen opname of behandeling vanwege n verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening</p> <p>Bij crisis: inbewaringstelling mogelijk.</p> <p><i>Volwassenen en minderjarigen</i></p>	<p>Wet zorg en dwang</p> <p>Grond: Het gaat om zorg waarmee de cliënt of zijn vertegenwoordiger niet instemt en zorg waarmee de vertegenwoordiger heeft ingestemd maar waartegen de cliënt zich verzet.</p> <p>Wet + Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (art. 5)</p>	<p>Betrokken hulpverleners kunnen hiertoe beslissen dat dit nodig is.</p>	<p>Cliëntvertrouwenspersoon</p>	<p>Toets Wzd arts/ gedragsdeskundige</p>	<p>Zorgaanbieders</p>	
<p>Ondersteuning bij schulden: College b&w kan de rechtbank verzoeken om een afkoelingsperiode (moratorium)</p>	<p>Wet + Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (art. 5)</p>				<p>College b&w Schuldhulpverlening</p>	
<p>Contactverbod, straatverbod, Huisverbod. Dit kan gepaard met een dwangmiddel (dwangsom of lijfswang)</p> <p>N.B: dit kan ook via het strafrecht worden ingezet.</p>	<p>Grond/toetsing: Een straat- en/of contactverbod vormt een inbreuk op het aan een ieder toekomend recht om zich vrijelijk te verplaatsen. Voor het toewijzen van een zo ingrijpende maatregel moet sprake zijn van in hoge mate aannemelijke feiten en omstandigheden die zo'n inbreuk kunnen rechtvaardigen</p>	<p>Een van de betrokken personen</p>		<p>Kort geding procedure</p>		

Bestuursrechtelijke interventies

Als bestuurlijke sancties kunnen kort gezegd worden ingezet: intrekken of schorsen van een beschikking, opleggen van een last onder bestuursdwang, opleggen van een last onder dwangsom of opleggen van een bestuurlijke boete. Bestuurlijke sancties kunnen worden onderverdeeld in herstelsancties en bestraffende sancties. Herstelsancties zijn gericht op herstel van een illegale in een legale toestand en strekken dus tot het geheel of gedeeltelijk ongedaan maken of beëindigen van een overtreding, tot het voorkomen van herhaling van een overtreding of tot het wegnemen of beperken van de gevolgen van een overtreding. De belangrijkste herstelsancties zijn de last onder bestuursdwang en de last onder dwangsom.

Een bestraffende sanctie is gericht op het toevoegen van leed aan de dader. In de wet is een aantal specifieke bestuursrechtelijke maatregelen geregeld zoals de Wet Tijdelijk huisverbod. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste interventies die relevant kunnen zijn als sprake is van (ernstige) onveiligheid in een thuissituatie.

Bestuursrechtelijke interventies	Wettelijk kader	Wie verzoekt/ maakt aanhangig	Ondersteuning betrokkenen	Wie beslist		Rechtsbescherming
Huisverbod (kan tegelijkertijd met een gedragsaanwijzing + contact/ straat verbod + bevoegdheid binnentreden zonder toestemming) Overtreding huisverbod is strafbaar.	Wet tijdelijke huisverbod. Grond: als blijkt dat de aanwezigheid van een persoon in een woning ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van huisgenoten.	Veilig Thuis Veilig Thuis, politie andere betrokkenen kunnen het proces aanhangig maken.		Burgemeester na overleg met Veilig Thuis, kan bevoegdheid mandateren aan hulpofficier van justitie. Verlengen en intrekken door burgemeester		Voorlopige voorziening: bestuursrechter Beroep tegen maatregel: Rechtbank, civiel/familie
Gebieds/wijkverbod	Art. 172 e.v. Gemeentewet			Burgemeester		
Groepsverbod	Idem			Burgemeester		
Meldplicht	Idem			Burgemeester		
Begeleidingsplicht	Idem					
Gedragsaanwijzing met last onder dwangsom	Wet aanpak woonlast (art. 151d Gemeentewet)			Burgemeester		

Vervolg op pagina 10 >

<p>Bevel aan ouders van 12-minners bij overlast voor max 3 mnden dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het kind niet het kind niet zonder begeleiding van een ouder in een bepaald gebied komt; 2. het bevel dat het kind op bepaalde dagen van de week niet zonder begeleiding tussen 20.00 en 06.00 uur op voor publiek toegankelijke plaatsen komt. 	<p>Art. 172b Gemeentewet</p> <p>De maatregel ziet op het tegengaan van openbare reordeverstoring door kinderen tot 12 jaar oud. De oorzaak van de problematiek zal derhalve vaak opvoedkundig zijn. De maatregel kan daarom ook als instrument dienen voor situaties waarin begeleiding in een vrijwillig kader niet tot stand komt en begeleiding in het kader van ondertoezichtstelling nog niet passend is. De maatregel kan in dergelijke situaties worden ingezet als 'drangmaatregel' om hulpverlening in een gezin op te starten. Zie in dit verband ook de circulaire 12minners over de toepassing van artikel 172b Gemeentewet</p>			Burgemeester		
---	---	--	--	--------------	--	--

Vervolg op pagina 11 >

Wvggz zorgmachtiging crisis- maatregel	Wvggz	Het college van B&Wgt zorg voor het in behande- ling nemen van meldingen inwoners als zij zorgen hebben over iemands psychische welzijn.het verrichten van onderzoek naar die noodzaak, het in- formeren van degene die een melding heeft gedaan en het zo nodig indienen van een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging bij de officier van justitie.		Officier van Justitie.		
Openbare orde en veilig- heid (OOV)				Voor bevoegdheden burgemeester zie https:// www.burgemeesters.nl/ themas/bevoegdheden/		
Bestuurlijke boete = Een bestraffende sanctie, inhoudende een onvoor- waardelijke verplichting tot betaling van een geldsom.	Bij overtreding van de wet.	Bestuursorgaan die over- treding wet vaststelt.		Bestuursorgaan (gemeente, UWV e.d.)		Het gaat hier om een bestuursrechtelijk besluit waar bezwaar en beroep tegen open staat.

Interventies financieel

Interventies financieel						
Participatiewet						
Schuldhelpverlening						

Strafrechterlijke interventies

Strafrechterlijke interventies	Wettelijk kader	Wie verzoekt/ maakt aanhangig	Ondersteuning betrokkene	Wie beslist		Rechtsbescherming

Mogelijke interventies bij strafbare huiselijk geweld en kindermishandeling

Strafrechterlijke interventies straffen (verging) – met mogelijkheid tot het opleggen van een deels voorwaardelijke straf

- detentie
- taakstraf: bij volwassenen kan dit enkel een werkstraf zijn. Max 240 uur, door OM: max 60 uur; • geldboete;
- strafbeschikking (voor feiten met max GS van 6 jaar) o werkstraf (max 120 uur), o transactie, o schadevergoedingsmaatregel, o OBM, voorwaardelijk sepot)
- voorwaardelijk sepot;
- bijkomende straffen o ontzegging uit een recht o ontzetting uit beroep of ambt o verbeurdverklaring o openbaarmaking van het vonnis

Maatregelen (beveiliging van de maatschappij en rechtsherstel)

- gedragsaanwijzing;
- vrijheidsbeperkende maatregel (38 Sv) – kan ook bij overtredingen, met vervangende hechtenis, max 6 mnd – heft de verplichtingen niet op
- PIJ (12-18 jr)/TBS;
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (igv ontoerekeningsvatbaarheid);
- ISD (plaatsing in een inrichting stelselmatige daders) Max 2 jaar, alleen bij VH-feiten, in de afgelopen 5 jaar minimaal 3 x eerder onherroepelijk veroordeeld en ook getuld;
- schadevergoedingsmaatregel (incl conservatoir beslag tbv slachtoffers). Jeugd: jongeren vanaf 14 jaar;
- onttrekking aan het verkeer;
- ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel;
- maatregel hulp en steun (bij OTP, bij schorsing VH, als voorwaarde bij een (deels) voorwaardelijke taakstraf, jeugddetentie of PIJ). Max 2 jaar, bij OTP max 6 mnd

Bijzondere voorwaarden (bij vonnis, bij schorsing, bij voorwaardelijk sepot, bij VI)

- schadevergoeding/herstel/storting in een schadefonds;
- vrijheidsbeperkende voorwaarden (contactverbod, locatieverbod, meldplicht, alcohol- en drugsverbod incl urinecontrole);
- ontzetting uit beroep of ambt
- elektronisch toezicht. Alleen zinvol icm 1 of meerdere vrijheidsbeperkende voorwaarden;
- controle van gegevensdragers (bij zeden)
- verplichte behandeling
- verplichting zich onder behandeling te stellen van een deskundige of zorginstelling;
- het verblijven in een instelling voor begeleid wonen of maatschappelijke opvang;
- gedragsinterventies

Veiligheidsplan

Interventies tijdens de acute fase (crisis/incident).

Strafrecht

-
-
-
-
- Vrijheidsbeperkende voorwaarden
 -
 -
 -
- Gedragsveranderende voorwaarden
 -

Bestuursrecht

Civiel recht

Overige interventie

Hiernaast de interventies/maatregelen die bijdragen aan de directe veiligheid op de langere termijn, waardoor het werken aan stabiele veiligheid wordt gestut. Het inzetten van interventies/maatregelen die bijdragen aan de directe veiligheid of aan de stabiele veiligheid is maatwerk. Veel interventies kunnen zowel acuut als later worden ingezet.

Risicogestuurd

Werken aan stabiele veiligheid door oorzaken geweld aan te pakken.

Strafrecht

- Gedragsveranderende voorwaarden

Bestuursrecht

Civiel recht

Sociale interventies

Overige interventies

- Ondersteuning buddy / ervaringsdeskundige / nieuwe toekomst
- Contact wijkagent

Strafrecht

- Vrijheidsbeperkende voorwaarden

Herstelgericht

Werken aan herstel van de ontwikkeling van de individuele gezinsleden.

Strafrecht

Bestuursrecht

Civiel recht

Sociale interventies

-
-
-
-
-

Overige interventies

Civiel recht

Overige interventies

Toekomstscenario
kind- en gezinsbescherming

Meer informatie:

E-mail: info@toekomstkindengezin.nl

www.voordejeugdenhetgezin.nl/toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming

Januari 2024